

SILAT SENI GAYONG SEBAGAI SEBUAH AJARAN BERTERASKAN BADAN ADAT

Abstrak

Kertas kerja ini membincangkan Silat Seni Gayong sebagai sebuah ajaran yang diinstitusikan melalui kerangka formal Badan Adat Silat Seni Gayong Malaysia. Perbincangan memberi tumpuan kepada integrasi antara adat-istiadat, sistem nilai, struktur kepimpinan, serta mekanisme pengurusan organisasi yang merangkumi aspek pelajaran, pentadbiran, dan kewangan. Pendekatan berinstitusi ini dilihat mampu memperkukuh kesinambungan tradisi serta menyeragamkan amalan dalam kalangan ahli. Walau bagaimanapun, keseimbangan antara autoriti tradisional dengan prinsip tadbir urus moden seperti akauntabiliti dan ketelusan dikenal pasti sebagai cabaran utama dalam memastikan kelangsungan dan relevansi ajaran ini dalam konteks semasa.

1.0 PENGENALAN

Silat Seni Gayong merupakan salah satu warisan seni bela diri Melayu yang menggabungkan aspek fizikal, nilai budaya, dan pembentukan sahsiah. Dalam konteks kontemporari, silat tidak lagi dilihat sekadar sebagai aktiviti mempertahankan diri, tetapi sebagai sebuah ajaran yang mempunyai sistem nilai, struktur organisasi, serta peraturan yang tersendiri. Penubuhan Badan Adat Silat Seni Gayong Malaysia memperlihatkan usaha menginstitusikan ajaran ini secara lebih tersusun melalui pengurusan yang merangkumi adat-istiadat, pelajaran, pentadbiran, dan kewangan.

2.0 SILAT SEBAGAI AJARAN BERINSTITUSI

Dalam kerangka Badan Adat, Silat Seni Gayong ditakrifkan sebagai suatu sistem yang menyeluruh, melibatkan penggubalan dan penguatkuasaan adat, penyampaian pendidikan dan latihan secara berstruktur, serta pengurusan organisasi yang sistematik. Pendekatan ini bertujuan memastikan kesinambungan tradisi melalui standardisasi amalan dan penyelarasan pengajaran. Dengan itu, silat tidak lagi bergantung kepada penyampaian tidak formal, sebaliknya berkembang sebagai satu institusi ilmu yang tersusun dan berautoriti.

3.0 ADAT, NILAI DAN KEAHLIAN

Adat-istiadat memainkan peranan penting dalam membentuk identiti dan disiplin dalam Silat Seni Gayong. Upacara seperti Perlimau Tapak dan Perlimau Seni menjadi syarat asas kemasukan ahli, yang melambangkan penerimaan seseorang sebagai murid dalam perguruan. Selain itu, akad berguru dan ikrar setia memperkukuh hubungan antara guru dan murid sebagai satu ikatan moral dan institusi.

Keahlian dalam organisasi ini memerlukan pengiktirafan oleh guru bertauliah serta pematuhan kepada peraturan adat yang telah ditetapkan. Ahli diberikan hak untuk mengikuti latihan, dinilai kemajuan, dan menerima pengiktirafan seperti bengkung dan sandang. Namun demikian, mereka juga tertakluk kepada sistem disiplin yang membolehkan penamatan keahlian sekiranya berlaku pelanggaran terhadap adat atau peraturan organisasi.

4.0 STRUKTUR ORGANISASI DAN KEPIMPINAN

Struktur organisasi Silat Seni Gayong melalui Badan Adat memperlihatkan satu hierarki yang jelas dan berlapis. Pada peringkat kebangsaan, kuasa tertinggi terletak pada Waris Mutlak, diikuti oleh Waris Amanah sebagai pelaksana mandat, serta Lembaga Adat Kebangsaan yang berperanan sebagai penyelaras dan penasihat.

Di peringkat negeri pula, Badan Adat Negeri dan Lembaga Adat Negeri bertanggungjawab melaksanakan dasar dan mengurus operasi setempat. Struktur kepimpinan formal ini turut disokong oleh peranan Penaung, Imam Khalifah, dan Timbalan Imam Khalifah, yang memastikan kelancaran pentadbiran serta kesinambungan ajaran.

5.0 TADBIR URUS DAN PENGURUSAN

Pengurusan Silat Seni Gayong merangkumi empat bidang utama, iaitu adat-istiadat, pelajaran, pentadbiran, dan kewangan. Pendekatan ini menunjukkan bahawa ajaran silat diurus secara menyeluruh dan profesional. Amalan seperti audit kewangan berkala, pengurusan rekod rasmi, serta pelaksanaan mesyuarat secara konsisten mencerminkan penerapan prinsip tadbir urus moden dalam organisasi tradisional.

6.0 SISTEM PENGIKTIRAFAN DAN DISIPLIN

Sistem pengiktirafan dalam Silat Seni Gayong dilaksanakan melalui pemberian bengkung sebagai tanda pencapaian dalam pelajaran, serta sandang sebagai pengiktirafan jawatan dan kehormatan. Proses penyampaian ini dilakukan secara rasmi dan berhierarki, selaras dengan struktur organisasi.

Dari sudut disiplin, organisasi mempunyai mekanisme yang jelas bagi menangani pelanggaran peraturan, termasuk penamatan keahlian dan pelucutan jawatan. Pendekatan ini memastikan integriti organisasi serta pematuhan berterusan terhadap adat dan nilai yang ditetapkan.

7.0 ANALISIS DAN PERBINCANGAN

Penginstitution Silat Seni Gayong melalui Badan Adat memberikan beberapa kelebihan, termasuk pengukuhan legitimasi autoriti, penyeragaman amalan, serta jaminan kesinambungan ilmu. Namun demikian, struktur yang berhierarki juga berpotensi menimbulkan cabaran seperti pemusatan kuasa, kekangan terhadap inovasi, serta keperluan kepada tahap akauntabiliti yang lebih tinggi.

Oleh itu, keseimbangan antara pemeliharaan tradisi dan penerapan prinsip tadbir urus moden perlu diberi perhatian agar organisasi kekal relevan dan berdaya saing dalam konteks semasa.

8.0 PERBINCANGAN TEORITIKAL

Bagi memperkukuh analisis, kajian ini boleh difahami melalui beberapa kerangka teori utama.

Pertama, konsep "invention of tradition" oleh Hobsbawm dan Ranger menjelaskan bagaimana adat dan struktur dalam Silat Seni Gayong bukan sahaja diwarisi, tetapi turut distrukturkan semula bagi memenuhi keperluan organisasi moden. Dalam konteks ini, Badan Adat berfungsi sebagai institusi yang mengekalkan kesinambungan tradisi sambil menyesuaikan dengan tuntutan semasa.

Kedua, pendekatan interpretatif oleh Geertz menekankan bahawa adat dan ritual seperti perlimau serta akad berguru bukan sekadar amalan simbolik, tetapi

merupakan sistem makna yang membentuk identiti dan tingkah laku ahli. Ini menunjukkan bahawa Silat Seni Gayong berfungsi sebagai satu sistem budaya yang menyeluruh.

Ketiga, teori tadbir urus moden menekankan kepentingan akauntabiliti, ketelusan, dan pemantauan dalam organisasi. Dalam hal ini, pengenalan elemen seperti audit kewangan, dokumentasi, dan struktur pelaporan dalam Badan Adat mencerminkan usaha menggabungkan nilai tradisional dengan prinsip pengurusan kontemporari.

8.1 SOROTAN LITERATUR

8.1.1 Konsep dan Teori Budaya

Perbincangan mengenai budaya lazimnya berasaskan pendekatan interpretatif yang menekankan makna dan simbol dalam kehidupan sosial. Clifford Geertz (1973) menyatakan bahawa budaya merupakan jaringan makna yang ditunen oleh manusia sendiri, dan analisis budaya perlu meneliti tafsiran terhadap simbol serta amalan sosial. Pendekatan ini sesuai digunakan dalam memahami silat sebagai satu sistem simbolik yang sarat dengan nilai, adat dan falsafah hidup.

Selain itu, teori “penciptaan tradisi” oleh Eric Hobsbawm dan Terence Ranger (1983) menjelaskan bahawa sesetengah tradisi bukan sekadar diwarisi secara semula jadi, tetapi dibentuk dan distrukturkan bagi memenuhi keperluan tertentu, termasuk pembinaan identiti dan legitimasi sosial. Dalam konteks kajian ini, teori ini membantu menjelaskan bagaimana amalan dalam silat mungkin telah mengalami penyesuaian dalam era moden.

Walaupun pendekatan Geertz memberi penekanan mendalam terhadap makna budaya, ia kurang memberi perhatian kepada perubahan struktur sosial. Sebaliknya, Hobsbawm dan Ranger lebih menumpukan kepada aspek konstruksi sosial, namun kurang meneliti pengalaman individu secara mendalam. Oleh itu, gabungan kedua-dua pendekatan ini memberikan kerangka analisis yang lebih seimbang.

8.1.2 Silat sebagai Warisan Budaya Melayu

Silat merupakan seni bela diri yang mengandung elemen fizikal, spiritual dan sosial. Anuar N. (1992) menegaskan bahawa silat bukan sekadar teknik pertahanan diri, tetapi mencerminkan struktur masyarakat Melayu serta nilai seperti hormat, disiplin dan kesetiaan.

Selanjutnya, Ismail H. (2005) membincangkan bagaimana silat mengalami transformasi sejajar dengan perubahan zaman, termasuk pengaruh globalisasi dan institusionalisasi latihan silat.

Kedua-dua kajian ini memberi asas kukuh dalam memahami silat sebagai warisan budaya. Namun, penekanan mereka lebih kepada deskriptif dan kurang membincangkan cabaran kontemporari seperti komersialisasi atau perubahan struktur organisasi.

8.1.3 Peranan Adat dalam Pembentukan Identiti Pesilat

Adat merupakan elemen penting dalam pembentukan identiti pesilat. Aziz Z. (2015) menyatakan bahawa adat berfungsi sebagai mekanisme sosial yang membentuk disiplin, etika dan tingkah laku pesilat. Adat juga menjadi medium pemindahan nilai dari satu generasi ke generasi seterusnya.

Kajian ini berjaya menonjolkan kepentingan adat, namun kurang mengaitkan bagaimana adat berinteraksi dengan perubahan moden seperti pendidikan formal atau pengaruh media. Ini membuka ruang kajian lanjut dalam konteks kontemporari.

8.1.4 Pengurusan dan Tadbir Urus Organisasi Silat

Dalam era moden, organisasi silat perlu beradaptasi dengan prinsip pengurusan yang lebih sistematik. Ibrahim R. (2018) menekankan bahawa organisasi tradisional perlu mengintegrasikan elemen pengurusan moden seperti perancangan strategik dan kepimpinan profesional.

Selain itu, Yusoff M. (2019) menegaskan bahawa tadbir urus yang baik, termasuk aspek akauntabiliti dan ketelusan, adalah penting untuk memastikan kelangsungan organisasi budaya.

Walaupun kedua-dua kajian ini memberi penekanan kepada aspek pengurusan moden, ia kurang mengambil kira konflik antara nilai tradisional dan keperluan birokrasi moden. Jurang ini penting untuk diteroka bagi memahami cabaran sebenar organisasi silat masa kini.

8.1.5 Sintesis Sorotan Literatur

Secara keseluruhannya, silat bukan sahaja berfungsi sebagai seni bela diri, tetapi juga sebagai institusi budaya yang kompleks. Teori budaya oleh Clifford Geertz (1973) serta konsep penciptaan tradisi oleh Hobsbawm dan Ranger (1983) menyediakan asas teori yang kukuh untuk memahami dinamika ini.

Namun demikian, terdapat jurang dalam kajian lepas, khususnya dalam menghubungkan aspek tradisi, identiti dan pengurusan organisasi dalam satu kerangka yang menyeluruh. Oleh itu, kajian ini bertujuan mengisi jurang tersebut dengan mengintegrasikan ketiga-tiga aspek tersebut dalam konteks semasa.

8.1.6 Kerangka Konseptual Kajian

Kerangka konseptual kajian ini dibina berdasarkan gabungan teori budaya, pembentukan tradisi, identiti budaya, dan pengurusan organisasi. Ia bertujuan untuk menjelaskan hubungan antara elemen-elemen utama yang mempengaruhi kelangsungan dan transformasi silat dalam konteks moden.

Berdasarkan perbincangan oleh Clifford Geertz (1973), budaya difahami sebagai sistem makna yang membentuk cara masyarakat mentafsir amalan mereka. Dalam konteks ini, silat dilihat sebagai satu sistem simbolik yang mengandungi nilai, adat dan falsafah hidup masyarakat Melayu.

Sementara itu, teori “penciptaan tradisi” oleh Eric Hobsbawm dan Terence Ranger (1983) menerangkan bahawa tradisi boleh dibentuk semula bagi menyesuaikan diri dengan keperluan semasa, termasuk keperluan identiti dan

institusi. Ini menjelaskan bagaimana silat mengalami penyesuaian dalam era moden tanpa kehilangan asas tradisinya.

Di samping itu, kajian oleh Anuar N. (1992) dan Ismail H. (2005) menunjukkan bahawa silat bukan sahaja berfungsi sebagai seni bela diri, tetapi juga sebagai mekanisme pembentukan identiti dan warisan budaya.

Akhirnya, aspek pengurusan organisasi yang diketengahkan oleh Ibrahim R. (2018) serta Yusoff M. (2019) menekankan kepentingan tadbir urus dan akauntabiliti dalam memastikan kelestarian organisasi budaya seperti persilatan.

Secara keseluruhannya, kerangka konseptual kajian ini menghubungkan empat elemen utama, iaitu:

1. Budaya dan makna simbolik silat
2. Pembentukan dan transformasi tradisi
3. Identiti dan peranan adat dalam persilatan
4. Pengurusan dan tadbir urus organisasi silat

Hubungan antara elemen ini menunjukkan bahawa silat bukan hanya sebuah seni bela diri, tetapi juga institusi budaya yang berkembang melalui interaksi antara tradisi dan modeniti.

8.1.7 Penutup

Secara kesimpulannya, Bab ini telah membincangkan sorotan literatur berkaitan silat dari perspektif budaya, teori tradisi, identiti, dan pengurusan organisasi. Perbincangan ini menunjukkan bahawa silat merupakan satu sistem budaya yang kompleks dan dinamik, yang terus mengalami perubahan mengikut perkembangan sosial semasa.

Walaupun pelbagai kajian telah dilakukan, masih terdapat jurang khususnya dalam mengintegrasikan aspek budaya tradisional dengan struktur pengurusan moden secara menyeluruh. Oleh itu, kajian ini dijangka dapat menyumbang kepada pemahaman yang lebih holistik mengenai silat sebagai warisan budaya Melayu dalam konteks kontemporari.

9.0 KESIMPULAN

Secara keseluruhannya, Silat Seni Gayong sebagai sebuah ajaran berinstitusi melalui Badan Adat memperlihatkan satu sistem yang tersusun, berhierarki, dan berteraskan nilai. Integrasi antara tradisi dan pengurusan moden menjadikan ajaran ini lebih kukuh dan berdaya tahan. Namun, usaha berterusan diperlukan bagi memastikan keseimbangan antara autoriti tradisional dan prinsip tadbir urus moden agar kelangsungan serta relevansi Silat Seni Gayong terus terpelihara.

RUJUKAN

1. Anuar, N. (1992). *The Malaysian martial arts: Silat*. Kuala Lumpur: Oxford University Press.
2. Aziz, Z. (2015). "Peranan adat dalam pembentukan identiti pesilat Melayu." *Jurnal Warisan Melayu*, 8(2), 45–60.
3. Geertz, C. (1973). *The interpretation of cultures*. New York: Basic Books.
4. Hobsbawm, E., & Ranger, T. (1983). *The invention of tradition*. Cambridge: Cambridge University Press.
5. Ibrahim, R. (2018). "Pengurusan organisasi tradisional dalam konteks moden." *Jurnal Pengurusan Malaysia*, 12(1), 23–39.
6. Ismail, H. (2005). *Silat Melayu: Tradisi dan transformasi*. Pulau Pinang: Penerbit Universiti Sains Malaysia.
7. Yusoff, M. (2019). "Tadbir urus dan akauntabiliti dalam organisasi budaya." *Jurnal Sains Sosial*, 14(3), 67–82.